

De kredietcrisis

Een zegen, een godsgeschenk!

De kredietcrisis, iedereen heeft het erover, de media staan er bol van. De vraag is niet of, maar hoeveel slechte verhalen er vandaag weer in de krant staan. Een economisch probleem of een hype? Niemand minder dan professor Heertje geeft zijn visie.

Allereerst nog even de achtergrond. Deze crisis was onontkoombaar. Mede door Bush was er grote druk om risicovolle hypotheeklen te verstrekken. Hypotheeklen werden in bundels doorverkocht aan derden, die ze vervolgens weer doorverkochten aan anderen. Professor Heertje: 'Ik noem dat de dehumanisering van het bedrijfsleven. Niemand weet meer bij wie hij een schuld heeft. Excessen die onnoemelijk ver verwijderd zijn van de oorspronkelijke gedachtegang achter het maken van schulden: vroeger moest je op je knietjes bij de bank, de directeur keek je vervolgens eens diep in je ogen en besloot dan of hij je het geld gaf.

Nu zie je dat ambtenaren meer dan 100 miljoen gemeenschapsgeld op het spel hebben gezet bij een IJslandse bank waar ze nog nooit van gehoord hadden. Schande! Terwijl wij juist in Nederland gezegend zijn met een relatief goed bankwezen. Als het aan mij zou liggen, zouden ze allemaal ontslagen worden!

AFREMMING

Waarom heeft Heertje dan toch zoveel lovende woorden over voor de crisis? 'We waren over onze toeren: groei, groei en nog eens groei. Het was de hoogste tijd voor afremming en bezinning. Waar gaat het om? Milieu, leefbaarheid, duurzaamheid. Wat zagen we? Koopkrachtplaatjes!'

Schiphol moest blijven groeien en ook de regionale vliegvelden moesten hiervoor ingezet worden. Heertje: 'Onzin, we zijn nu eenmaal een klein land en we hebben wel iets belangrijkers te doen dan startbanen neerleggen. Hetzelfde geldt voor de kantoren. Iedereen weet dat er een geweldige overcapaciteit is, toch wordt de hele Zuidas maar weer volgebouwd. Waarom?? Ik kan alleen maar verzinnen: door de gigantische belangen van projectontwikkelaars. Daarnaast ook door het prestige van de bestuurders dat dankzij deze panden opgepoetst moet worden.'

2009

Wat gaat er in 2009 met onze economie gebeuren? Heertje: 'Sommige van mijn collega-economen voorspellen met de grootste stelligheid verschrikkelijke doembeelden voor 2009. Allereerst vind ik dat je niet zo precies kunt voorspellen en zeker niet met de stelligheid en zekerheid waar sommige instanties van uitgaan. In de economie gaat het om kansberekening: je weegt de kans op scenario A af tegen scenario B. Op basis hiervan denk ik dat het dit jaar wel zal meevallen, althans dat de kansen op herstel groter zijn dan op totale instorting. De nationale economische groei zal afvlakken tot nul, of misschien nog een kleine één procent. Ik zie al dat de banken elkaar weer geld gaan lenen, de rente is gedaald. Door de inflatie daalt de prijs van grondstoffen, de olie wordt goedkoper. Allemaal positieve effecten op de economie.'

www.speakersacademy.eu

Voor de bouw ziet Heertje de situatie wat minder rooskleurig. 'Allereerst: ook hier moet niet uitgegaan worden van een doemscenario, maar met een 10 à 20% daling moet wel rekening gehouden worden. Besef wel dat het grootste deel van deze daling te wijten is aan het feit dat we te ver doorgeschooten zijn. Ik noemde al de kantoren. Als geld een probleem is, is een kantoorgebouw het laatste waar je in gaat investeren, zeker als er voldoende capaciteit op elke hoek voorhanden is.'

EURLINGS

'Maar vooral infrastructureel is er een probleem. Ik denk dat minister Eurlings het moeilijk gaat krijgen. Nog los van het geld is de tijdsgeest er niet naar om groen op te offeren voor meer asfalt. Bovendien hoeft het niet meer. Door de afremming van de economie zullen we al een daling van de files zien. Bovendien kunnen we terugvallen op een oplossing die al jaren voorhanden is: flexibilisering van de arbeid. Het is heden ten dage volstrekt onnodig om vijf dagen per week op kantoor te zijn. Laat staan dat we allemaal strak om 9.00 uur aanwezig zijn en om 17.00 uur vertrekken. Het is ook zoveel beter voor het welzijn en de efficiëntie om ieder zijn eigen werktijden te laten bepalen. Ik word bijvoor-

beeld wel eens gebeld om tijdens het ochtendnieuws commentaar op de radio te geven. Dat is om acht uur in de ochtend, voor mij voelt dat als middernacht!

DUURZAAMHEID

Maar Heertje wil niet alleen maar praten over de kredietcrisis. 'Het is niet zo belangrijk hoeveel procent ons inkomen groeit of daalt. Men moet zich realiseren dat de tijden van kwantitatieve groei definitief voorbij zijn en nooit meer terugkomen. Vanaf nu gaat het om duurzaamheid, klimaat, water, leefbaarheid, milieu en minder afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Hierin zijn de mensen geïnteresseerd en dus moeten bedrijven daarop inspelen. Het inkomen dat ze missen door kwantitatieve daling kunnen ze goedmaken door hogere marges op kwalitatieve oplossingen.

Iedereen praat met afschuw over de daling van het consumentenvertrouwen. Ik juich het toe! Immers: minder vertrouwen betekent minder consumeren, maar wel meer sparen. Geld dat straks beschikbaar is voor duurzame oplossingen. Geloof me, dit is geen hype meer, consumenten willen echt duurzaamheid en kwaliteit in het leven. Dit heeft positieve effecten maar ook negatieve. Bedrijven die met hun corporate image niet aansluiten bij de nieuwe kwaliteitsbeweging, zullen de boot missen. Het onderbuikgevoel dat al decennialang voelbaar is, is nu een feit geworden!

NO REGRET

Zijn er dan geen vraagtekens te zetten? Is er nu echt wel sprake van CO₂-reductie, etc.? Heertje: 'Een sterk punt van mij is dat ik weet waar ik niet goed in ben. Het maken van klimaatscenario's laat ik graag aan anderen over en ik weet wel dat deskundigen van mening ver-

Door de crisis neemt het aantal files af en dus ook de noodzaak om meer wegen te bouwen.

schillen over de mate van CO₂-vervuiling, voorraden fossiele grondstoffen, opwarming, etc. Dit is niet zo'n belangrijke discussie. Immers de beleidsmakers kunnen zich niet veroorloven om te geloven dat er niets aan de hand is. Dit is het zogenaamde "no-regret scenario". Stel dat de wereldleiders niks zouden doen en er uiteindelijk toch wat aan de hand is met ons klimaat. De schade op die manier is veel groter dan wanneer ze wel alvast iets zouden doen en er uiteindelijk niets aan de hand is.'

VROUWEN

Maar denkt Heertje echt dat mensen nu wel overstag gaan? Milieu is toch al jaren een topic maar nog niet echt doorgebroken? Heertje: 'Ze zeggen wel eens: een genie is niet iemand die z'n tijd vooruit is, maar iemand die z'n eigen tijd begrijpt. Ik zie ongelooflijk veel signalen die duiden op een andere tijd, een nieuwe economische orde. Jongeren en ouderen gaan ervoor, onbekende maar zeker ook bekende personen in Nederland en internationaal verkondigen de boodschap. Bovendien heel belangrijk: je ziet steeds meer vrouwen in topposities komen!

Enigszins vragend kijk ik professor Heertje aan: meer vrouwen, wat heeft dat ermee te maken? Heertje lacht: 'Mannen monopoliseren kennis, in feite herhalen ze hun hele leven wat ze zelf al gezegd hebben. Vrouwen daarentegen mobiliseren kennis. Zij combineren verschillende opvattingen tot iets nieuws en weten dan anderen er weer toe te bewegen daar een nieuw licht op te laten schijnen. Een essentiële rol in een nieuwe tijdgeest!'